

Emnenr.

76

Fylke:

N. Trøndelag

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Verdal

Emne:

Dei klake

Bygdelag:

Oppskr. av:

John Sahl

Gard:

(adresse):

Verdal

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

I gamal tid da det ikkje var utdanna leiljorar, måtte folk prøvje å hjelpe seg sjølv når noko stod på vort med folk eller krøtter. Part dei var at det var noko som gjorde man, så vort det brukt framleis. Ofte var det naen ord som fylgde med far å feste trua til det. Det var færre som mest skymt seg på dette. Ein fin, Oerri, Liljestrøm, han mykje med slikt. Færdra budde i fjellet over bygda. Dei hadde ikkje rein, men kyr og sauer og liede som bygdafolk. Dei helst dei far i herome garne og laga gjeldamar. Herri har lært av færdra det han no driv med.

~~Herri~~ I eit stykke har folk natildag større tre på han enn natan lagjon. Amåborn som har rakitis (engeld sjuk) får han frisk etter at fleire lagjonit måtte gi opp. Han smår dei med ein smearing han har laga og nakt i

Du inn. Men litt mygetide må
 han no lage kring det med sitt
 brannestykke, og friske blir dei.
 Han har stund sånn, for da vender
 seg heller til han som ei larsjan.
 Ein annan spesialitet har i a få
 kyne som ickje vil ta seg halv
 til i larsje. Han skaffer ei flaske,
 med ein slaps melleder, og når dei
 har fått det i haa, så er ho ferdig
 til å ta seg halv. Det er vel ickje
 berre sånn nummeri holder, for om
 omaren går han snylta i fjelle
 og samler ertor som kom, berer i
~~larsjan~~ og larsjan som si.
 Ein skulle helst tru at denne
 mannen han gamle, da han
 har fått de seg fram gjente til
 å bli glad i seg og gifan seg med han.
 Dei har ein liten nett heim og
 lever godt saman. Dei har ei
 liten gjente som ickje ber spilege
 merke av samblod.

Ein gammel kane fortalde meg for
 ho år sidan. Ho heldt på å vaske
 veggene i stova. Ho kom til å
 strøyte handa harti ein smazz.
 Det flaug gjennom handa og vart
 til ei ulidelig pine. Det var ickje
 til å ta feil av, det var ein tuss
 som hadde bite ho. Ho måtte til
 ei gammel kane, Marit Lushaugen
 som las på ho og så gav pine
 seg straks. Men same kane var
 så lertaus, og da ho kom til vaka,
 fylldde ho den reinte stein som

15399

strædda King satthæmt, da eg spurde
 Kvifon ho gjænder dit, svare ho at det
 kam ikkje mus som den ringen.

Ho truede fullt og fært frá Tussen,
 og gjænde all for ikkje koma i bænfluka
 med dei. Hor ho sette seg ute, sputte
 af og sette seien frá meg. Ho hængde
 kjølle på bænsporev deira nor dei for
 farbi.

Ein storhande Ole Ryppe - død 1818
 hadde svartbata. Ein dag han var
 i Molen Kirke, kam det slik seg om
 han skynes det var noko som stod på
 heime. Han gjekk ut, kasta seg på luten
 og reid og fært hertore avta, og da han
 kam heim var ei tenestgjente som hadde
 gått fatt i svartbata og hadde lågt fan.
 Hans vilde seita kvifon hadde kalle
 på ham. Men da mannen kam heim
 var han bunden.

Straks nedentfor garden hadde han
 eit gode laksefiske i elva der han hadde
 sett garn. Om natta hadde ein av
 husvonnene vare med i elva og ta
 ein laks av garnet, men da han
 kam ikkje av flekken får mannen kam
 dit om morgonen og låyste han.
 Denne mannen var etter den tid ein
 opplyst mann. Han var militær
 befalingsmann, skermnesitne og preterens
 medhjelpar og kunne skrivre for seg.

Fredrik Kalmekka var frá Sverige.
 budde på ein liten plass, ugift, og var
 og rørdle men snild og godmodig. Han
 var henta nor det var natt ugrie
 som tusam hadde vølet. Han kunne
 og sive att kjævar. Han hadde slik

2 øge med sig, at bruge de Lyxen med
han Gudrik og den Tjungeværet tilbage.
Han hadde også råd for engles sjue
hoss sønabarn.

I flere gænder var det slett at når
de skulle vasker sauer, hadde dei
ei glo og nokke stål i sandkaret for
de hadde sauerne oppi. Tungen sønde
makter hadde da makke til å gjere
dei make vundet.

For 75 år sidan var ey gjeter
på setra. Ein dag sat dei i kråke
på ein gardstaur og kråke. Ja har
no kråke komne til fjelo på hender
det var gale med kråker i dag.
(Kråke kom aldri til fjellet i den tid)
Ho hadde rett. Da kråkerna kom
på rollen syntu dei seg at ein sau
hadde brate av ein fot. Vi hjalp
da å i stille med foten. Før var
foten laget til rette, så var han smurd
med tjære og terpentiner og så spejlede
og lenda fars varley. Og som invortes
medisin ein deebit med fildspat av
ein massingkan i. Ho så at når
ein slik sau var slakta, lag
massingen rundt bruddet som
var gradd att.

Tjære og terpentiner var make som
de hadde star tru på.

Ein gammel mann stod og hogg
ved. Abmed var det ein liten gut
som hadde ei lita åks og hogg på
stakken. Men så kom han til å
hogge tammelfingern av mannen,
dauit han hang saman på sine stak
av beinet. Han smurde tjære inn

i sånt, sette det saman, og batt ei felle omkring
slett var det til fingern hadde gradd saman.

På Steinkjer har det i lengre
 tid vært ei klakk fane. No er det
 vel den 3' som "forfatteren" ders,
 den første var Anna Kammonen.
 Ho hadde stor rådning og hadde
 råd for alt både på falk og krøtter.
 Alt lyktes vel ikkje for hende,
 men dei prestar spøkete at det var
 ting ho kunne lètje som doktorane
 ikkje hadde råd for. Ho brukte
 medisin, men ho måtte alltid ut
 i eit rom for seg sjølv med det
 litt fôr ho lærte det for seg.

Den andre fane som var der, var
 Lise Tolm. Ho hadde lurt makt
 av den første og heldt fram som
 ho. Dei var svært venlige på
 honorat og var rige med det dei
 fekk, men dei måtte få makt
 som dei fekk takke for.

Ho som no er "Steinkjertjerring"
 som dei vert kalla er Regnhild Strøm
 som dei let svært godt om.
 Ho skaffer medisin for alle slyg
 sjuktarnar og har stin sildred.

"Sjirskane" er vel også makt
 av gammel overtro. Johs. Minnes
 fortel om det i samband med ein
 brann på Berdelvåra. Det sig ut
 som heile kvartal skule gå med,
 men så fekk dei fatt på si kvinn
 som hadde seierskane, og etter at ho
 hadde gått kring elden, til og med
 gjennom det hus der det var laget høy,
 så skjedde sildene. I år bok for
 Berdelvåra historikk 1952 har Johs.
 Minnes skrive makt om dette.

6

Johan Fergelley kunne lesa
vriarda. Han kuererte si gjente
som hadde stuea ein fat, og fater
vart gods, men om vriarda hans
Johan hadde mado med sek er trilsamt,
skikkal Akersberg kunne stansu bliot
og fekk ogsa mat betaling for lere
ordre han brukte: "Stat bloos om
Jaedans flod, der jauss han sig dape
lat, ammen i Jesu navn amen!
Sai gjer der ein kora burt med vandre
lillefenger."

Star du kjero att som de saier
skul du fa mer av slett.

Ey blir no si gammel og stjer
mado pa hands at skrifte bier mado
uttydelig

Hendoe 12/5 60

Beste helseing

Johan Dahl